

แนวปฏิสัมพันธ์และยุทธศาสตร์ความร่วมมือของไทยต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและไต้หวัน

๑. ภาพรวมการพัฒนาจีนจนถึงปัจจุบัน

การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน (ส.ป.จีน) จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ (ค.ศ. ๑๙๔๙) โดยระยะแรกของการก่อตั้งประเทศ แนวทางการพัฒนาประเทศของจีนเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปในลักษณะการคลำก้อนหินข้ามห้วยซึ่งเป็นการคลำหินเพื่อก้าวเดินไปข้างหน้าเรื่อย ๆ ที่มีทั้งการทำผิดและการทำถูก จนพบกับความสำเร็จ การพัฒนาที่มีอย่างต่อเนื่องผ่านการปฏิรูปและการเปิดประเทศ รวมถึงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ส่งผลให้การค้าของจีนมีอัตราการเติบโตขยายตัวถึงร้อยละ ๗๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ทั้งนี้ หลังจากปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน อัตราการเติบโตทางการค้ามีแนวโน้มลดลงอันเกิดจากหลายปัจจัย เช่น วิกฤตการเงินโลก ภัยธรรมชาติ สงครามการค้ากับสหรัฐอเมริกา โรคระบาด เป็นต้น

ข้อมูลสถิติการเปรียบเทียบระหว่างจีนและไทยในมิติต่าง ๆ มีดังนี้

พื้นที่	๑๙ เท่าของประเทศไทย
ประชากร	๒๐ เท่าของประเทศไทย
GDP	๓๖ เท่าของประเทศไทย
GDP ต่อหัว	๑.๘ เท่าของประเทศไทย
การค้าระหว่างประเทศ	๑๑ เท่าของประเทศไทย
ความสัมพันธ์ไทย-จีน	-จีนเป็นคู่ค้าอันดับ ๑ (ไทยเป็นคู่ค้าอันดับ ๑๒ ของจีน) ประมาณ ๑ ใน ๕ ของมูลค่าการค้าของไทย -นักลงทุนอันดับ ๑ ร้อยละ ๒๔ ของมูลค่าขอรับการส่งเสริม -นักท่องเที่ยวอันดับ ๑ ร้อยละ ๒๘ ในช่วงก่อนโควิด -จำนวนเมืองพี่เมืองน้อง ๔๔ คู่ และเมืองคู่มิตร ๑๒ คู่

๒. ยุทธศาสตร์/ข้อริเริ่มที่สำคัญของจีน

๒.๑ Belt and Road Initiative (BRI)

ข้อริเริ่ม BRI มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ทั้งในทวีปเอเชียและยุโรปทางเศรษฐกิจ การค้าและการพัฒนาระหว่างประเทศซึ่งปัจจุบันมี ๑๔๐ ประเทศและ ๓๐ องค์การระหว่างประเทศ ร่วมมือกับประเทศจีนภายใต้ข้อริเริ่ม BRI

๒.๒ International Land-Sea Trade Corridor (ILSTC)

ยุทธศาสตร์ ILSTC มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งของประเทศจากเมืองสำคัญทางภาคตะวันตกโดยเฉพาเนนครมขิงและนครเฉิงตู ไปสู่ทางออกทะเลในภาคใต้ ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้รับการบรรจุเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ ๕ ปี ฉบับที่ ๑๔ ในด้านความเชื่อมโยงของจีน

๒.๓ Greater Bay Area (GBA)

ยุทธศาสตร์ GBA มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงของพื้นที่ ๙ เมืองที่สำคัญทางเศรษฐกิจในมณฑลกว่างต้งกับเขตบริหารพิเศษฮ่องกงและมาเก๊า เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจและนวัตกรรมพร้อมด้วยเทคโนโลยีทันสมัย เชื่อมโยงการลงทุนกับนานาประเทศ

๒.๔ Yangtze River Delta (YRD)

ยุทธศาสตร์ YRD มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่มณฑลสำคัญบริเวณปากแม่น้ำแยงซี ได้แก่ มณฑลเจียงซู มณฑลเจ้อเจียง มณฑลอานฮุย และนครเซี่ยงไฮ้ โดยมีการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาให้เป็นพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีระดับแนวหน้าของจีน

๒.๕ Global Development Initiative (GDI)

ยุทธศาสตร์ GDI มีจุดประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้ทุกประเทศก้าวเข้าสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยเน้นการขจัดความยากจน ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดต่อ การเงินเพื่อการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัล

๒.๖ Global Security Initiative (GSI)

ยุทธศาสตร์ GSI มีจุดประสงค์เพื่อเน้นให้เน้นให้ทุกประเทศยึดมั่นในการรักษาความมั่นคงที่ครอบคลุมและยั่งยืน การเคารพอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนทุกประเทศ การปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติ รวมทั้งการระงับข้อพิพาทอย่างสันติผ่านการเสวนา

๒.๗ Global Civilization Initiative (GCI)

ยุทธศาสตร์ GCI จุดประสงค์เพื่อเน้นให้ทุกประเทศเคารพความหลากหลายของอารยธรรมต่างๆ การเชิดชูค่านิยมร่วมกันของมนุษยชาติ การให้ความสำคัญกับการสืบสานและสร้างนวัตกรรมทางอารยธรรม รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนระหว่างภาคประชาชนและระหว่างประเทศ

๓. แผนความร่วมมือสำคัญของจีนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของ อว.

๓.๑ แผนปฏิบัติการร่วมว่าด้วยความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ไทย-จีน ฉบับที่ ๔ (๒๕๖๕-๒๕๖๙) ในประเด็นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มุ่งกระชับความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีคุณภาพสูง และในด้านการศึกษา มุ่งกระชับความร่วมมือด้านการศึกษา และพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสูงเพื่อสร้างปัญญาชนและบุคลากรสำหรับการพัฒนาในอนาคตของทั้งสองประเทศ

๓.๒ แผนความร่วมมือว่าด้วยการร่วมกันส่งเสริมเส้นทางเศรษฐกิจสายไหมและเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ในประเด็นความสัมพันธ์ในระดับประชาชน ด้านการศึกษา มุ่งส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างหน่วยงานรัฐ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบัน/หน่วยงานทางวิชาการทั้งในระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาค รวมถึงกรอบงานสัปดาห์ความร่วมมือด้านการศึกษาอาเซียน-จีน และกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การดำเนินงานของสถาบันขงจื่อและห้องเรียนขงจื่อในประเทศไทย การมอบทุนการศึกษาแก่นักศึกษาไทย และการวิจัยร่วมและการแลกเปลี่ยนครู-นักเรียน นอกจากนี้ ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุ่งส่งเสริมการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสายแถบและเส้นทาง เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านช่องทางที่เหมาะสม

๓.๓ คณะกรรมการร่วมว่าด้วยการค้า การลงทุนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-จีน
มุ่งเน้นความเป็นกลไกความร่วมมือด้านการค้า การลงทุนและเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศในระดับรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกระทรวงพาณิชย์ของไทยและมนตรีแห่งรัฐของจีน โดยมีประเด็นความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นสาขาหนึ่งของความร่วมมือดังกล่าว

๔. นโยบาย “จีนเดียว”

นโยบาย “จีนเดียว” เป็นนโยบายจากการที่ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีข้อมติที่ ๒๗๕๘ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ให้การรับรอง สป.จีน และผู้แทนของประเทศในฐานะผู้แทนอันชอบธรรมเพียงหนึ่งเดียวของ สป.จีน ต่อสหประชาชาติ ซึ่งไทยรับรองในข้อมติดังกล่าว ทั้งนี้ ภายใต้หลักการข้างต้น ไทยสามารถติดต่อและมีความร่วมมือกับไต้หวันในการแลกเปลี่ยนการเยือน ส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการแพทย์ การเกษตร การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของไทย

๕. แนวปฏิบัติในการมีปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือในประเด็นไต้หวัน

การรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าเป็นรัฐบาลอันชอบด้วยกฎหมายเพียงรัฐบาลเดียวตามที่มีปรากฏในแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย-จีน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีนภายใต้นโยบายของไทยว่าด้วยจีนเดียว การติดต่อประสานงานความร่วมมือต่าง ๆ จึงมุ่งเน้นความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน วิชาการและวัฒนธรรม ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ สำหรับหน่วยงานของประเทศไทยที่ดำเนินงานในลักษณะสถานกงสุลใหญ่ที่ไต้หวันคือ สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย (ไทเป) เช่นเดียวกันหน่วยงานของไต้หวันที่จัดตั้งในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ คือ สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป

๖. ความเป็นมาของไต้หวัน

ไต้หวันมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศต่าง ๆ มาอย่างยาวนานตั้งแต่การอพยพของชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานร่วมกับชนพื้นเมืองเดิมของไต้หวันเมื่อ ๕๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช การยกระดับฐานะไต้หวันเป็นจังหวัดภายใต้การปกครองของราชวงศ์ชิงของจีน เมื่อปี ค.ศ. ๑๖๘๐ การเข้ามามีบทบาทของญี่ปุ่นในช่วงสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่ ๑ ในช่วง ค.ศ. ๑๘๙๕-๑๙๔๕ ไปจนถึงการกลับมาอยู่ภายใต้การปกครองของจีน เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๕ และการสถาปนานครไทเปของไต้หวันโดยรัฐบาลเจียง ไค เช็ก เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๙

๗. ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับไต้หวัน

ปัจจุบันไต้หวันมีมหาวิทยาลัยจำนวน ๑๔๘ แห่ง โดยแบ่งเป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนหลากหลายสาขา (General university) จำนวน ๖๘ แห่ง จำแนกเป็นสถาบันรัฐ ๓๒ แห่งและเอกชน ๓๖ แห่ง และสถาบันที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะทาง (Technical university & college) จำนวน ๘๐ แห่ง จำแนกเป็นสถาบันรัฐ ๑๕ แห่งและเอกชน ๖๕ แห่ง ซึ่งจากสถิติปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีนักเรียน/นักศึกษาไทยศึกษาในไต้หวันจำนวน ๔,๐๔๗ คน โดยส่วนใหญ่ศึกษาทางด้านภาษาระยะสั้น จำนวน ๒,๒๒๔ คน และศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน ๑,๘๒๓ คน สำหรับความร่วมมือในระดับสถาบัน มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของไทยมีความร่วมมือทางวิชาการกับไต้หวันอย่างยาวนานผ่านการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของ

ไต้หวัน และการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างกัน โดยความเข้มแข็งทางการศึกษาของไต้หวัน ได้แก่ (๑) ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตรการเรียนการสอน (๒) การให้บริการทรัพยากรการเรียนรู้ (๓) การใช้ระบบ Active Learning ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรับผิดชอบตนเอง และ (๔) ความปลอดภัยของสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมในไต้หวัน

๘. จุดแข็งของไต้หวันด้านการศึกษา

๘.๑ ความเท่าเทียมและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

๘.๒ ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตรการเรียนการสอน

๘.๓ การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างไม่จำกัดเนื่องจากการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างมหาวิทยาลัยที่มีบันทึกความเข้าใจร่วมกัน

๘.๔ การใช้ระบบ Active Learning ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรับผิดชอบตนเอง

๘.๕ ความปลอดภัยของสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในไต้หวัน